

Sociografisch Buurtprofiel Meerburg / Roomburg

Auteurs

Ineke van der Zande
Voorzitter Raad van Bestuur Libertas Leiden

Rob Manders
Beleidsadviseur Blauwberg

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Introductie: Meerburg en Roomburg, twee gescheiden werelden.....	4
1. Een overzichtelijk stukje Leiden	5
2. Meerburg: dynamiek en bewonersinitiatief	7
3. Roomburg: status quo van een Vinex wijk.....	9
4. Van twee naar één	10
5. Het oostelijk werklandschap van Leiden.....	11
6. Hoe nu verder?	12
Bijlage: cijfers Meerburg en Roomburg.....	15
Gebiedsindeling.....	15
Algemene data.....	15
Mutatiecijfers	17
Werk en economie	19
Gezondheid, welzijn en leefbaarheid	22

Voorwoord

Halverwege 2013 heeft Libertas Leiden het initiatief genomen om een instrument te ontwikkelen waarmee op wijkniveau een goed onderbouwd en breed gedragen beeld geschetst wordt van wat leeft in de Leidse wijken: het sociografisch buurtprofiel. In november 2013 hebben Radius, Kwadraad, REOS, GGZ Rivierduinen, GGD Hollands Midden, Politie Hollands Midden en Ons Doel zich tijdens een bestuurlijke bijeenkomst enthousiast uitgesproken over en geëngageerd aan gezamenlijke ontwikkeling van deze profielen. Inmiddels zijn er al buurtprofielen beschikbaar voor de wijken Leiden Zuid, het Morsdistrict, de Slaaghwijk, de Stevenshof en Leiden Noord.

Met het buurtprofiel willen de partners naar boven halen wat er daadwerkelijk speelt in de Leidse wijken en wat de opgaven zijn per wijk. Dat doen we door te beginnen met de empirie, de verzameling van feiten en cijfers die over de wijk beschikbaar zijn. Dit is de basis van het sociografische buurtprofiel. We koppelen daarbij verantwoordingsinformatie (cijfers en feiten) aan straatinformatie om een compleet beeld te krijgen van de wijk. Voorafgaande aan het opstellen van dit profiel zijn er gesprekken gevoerd met verschillende professionals die werkzaam zijn in Meerburg of Roomburg. Aan de hand van al deze informatie is vervolgens een analyse gemaakt van de problematiek en opgaven voor de wijken. Dit alles is verwerkt in een verhalende vorm zodat het geheel goed leesbaar is voor iedereen die geïnteresseerd is in de wijken. De cijfermatige verantwoording vindt u als bijlage bij dit profiel.

Dit profiel is besproken in een algemene bijeenkomst met buurtbewoners, belangstellenden en professionals die werkzaam zijn in Meerburg of Roomburg op dinsdag 7 juli 2015. De resultaten van deze bijeenkomst zijn verwerkt in de slotparagraaf.

Introductie: Meerburg en Roomburg, twee gescheiden werelden

We zijn gewend om de bebouwing gelegen in het vierkant tussen het Rijn- en Schiekanaal, de Hoge Rijndijk, de A4 en de spoorlijn in te delen in twee verschillende buurten: Meerburg en Roomburg. Twee buurten met een eigen geschiedenis, een eigen identiteit en een eigen toekomstperspectief. Ondanks de relatief geïsoleerde positie van het gebied ten opzichte van de rest van Leiden hebben de buurten zich niet weten te ontwikkelen tot een samenhangend gebied, tot één wijk. Het zijn in de praktijk gescheiden werelden, zowel sociaal als fysiek.

Toch werd de bouw van Roomburg door de bewoners van Meerburg in eerste instantie gezien als een uitbreiding van de eigen buurt. Ten tijde van de eerste planvorming van Roomburg eind jaren '70 reageerden de Meerburgers, georganiseerd in een wijkcomité, uitermate positief. Niet alleen zou vuilstortplaats De Bult verdwijnen, met de komst van deze nieuwbouw zou de buurt 'eindelijk compleet zijn'. Het liefst zagen zij dat de bebouwing zou worden doorgezet tot de spoorlijn om het draagvlak voor voorzieningen in de nieuwe wijk nog groter te maken. Het idee dat de ontwikkeling van Roomburg zou bijdragen aan het voorzieningenniveau is inmiddels waarheid geworden. Het buurtwinkelcentrum is veel beter gaan draaien, het kinderdagverblijf is uitgebreid en er is een basisschool gekomen die geschikt is voor alle kinderen in het gebied. Ondanks deze positieve ontwikkelingen vormen de buurten nog geen samenhangende wijk. Er worden pogingen ondernomen door georganiseerde bewoners, ondernemers en professionals om de barrière tussen Meerburg en Roomburg te doorbreken. Het ontbreekt echter aan een gezamenlijk referentiekader van waaruit beide buurten in samenhang kunnen worden gezien.

Met dit sociografisch buurtprofiel willen we in deze behoefte voorzien. Anders dan in de voorgaande buurtprofielen zal in dit document dan ook gezocht worden naar de samenhang tussen beide buurten. We volgen daarom een omgekeerde route. We beginnen met het benoemen van het contrast tussen beide buurten om vervolgens na te gaan in hoeverre de buurten elkaar op verschillende punten kunnen versterken en aanvullen. Bij eerdere buurtprofielen – Leiden Zuid en Leiden Noord – hebben we gezien dat we die wijken niet goed kunnen begrijpen zonder te kijken naar wat er in de binnenstad gebeurt. Die gebieden zijn tamelijk uitlopers aan het worden van de zich snel ontwikkelende binnenstad. Bij Meerburg en Roomburg is dat voorlopig minder zichtbaar. De wijken liggen te geïsoleerd ten opzichte van de binnenstad. We moeten eerder op zoek naar verbindingen over de Leidse gemeentegrens heen, met Leiderdorp en Zoeterwoude. Het is het bekende effect van 'uitzoomen': als je in een luchtballon boven Leiden hangt, liggen Roomburg en Meerburg aan de rand. Maar als je in die ballon boven de agglomeratie hangt, liggen ze midden in het stedelijk gebied.

In een veranderende stad als Leiden zijn Meerburg en Roomburg bakens van stabiliteit. Roomburg wordt nog grotendeels bepaald door de eerste generatie bewoners. Die zijn daar gaan wonen met het idee er lang te blijven. In Meerburg is meer mobiliteit, maar die tast tot op heden de sociale samenhang en de herkenbaarheid niet aan. Juist vanwege die stabiliteit zou de neiging kunnen bestaan om de wijken beleidsmatig over het hoofd te zien. Dat is een bekende valkuil: van stabiliteit naar de spreekwoordelijke stilstand die gelijk staat aan achteruitgang, is een dunne grens. Om die situatie voor te zijn, is het geboden om zelfs in rustige wijken te zoeken naar dynamiek, naar dingen die beter kunnen, naar agenda's die verbindingen tussen partijen tot stand brengen. Aan het identificeren van die mogelijkheden levert dit buurtprofiel een bijdrage.

We zullen zien dat op dit moment vooral buurthuis Matilo en de nabijgelegen winkels aan de Meerburgerkade zo'n 'troublespot' vormen waar geen kant en klare oplossingen voor zijn. Het aanpakken van die 'troublespot' kan weer een vliegwiel zijn voor andere zaken.

Voordat we deze en andere acties bespreken, keren we terug naar de geschiedenis van het gebied. We gaan daarvoor niet alleen terug naar de jaren '70, maar veel verder.

1. Een overzichtelijk stukje Leiden

De meeste Leidenaren weten het inmiddels wel. Het stukje Leiden met de eerste sporen van bebouwing bevindt zich niet in de binnenstad, maar aan de rand van de stad. Het pas opgeknapte Archeologisch Park Matilo ingeklemd tussen de buurten Roomburg en Meerburg herinnert ons aan de aanwezigheid van de Romeinse legionairs in dit gebied. Het *castellum* Matilo vormde samen met verschillende andere forten de noordelijke grens van het Romeinse Rijk, de Limes. Door de aanwezigheid van de Romeinen en de strategische ligging ontwikkelde Matilo zich tot een handelsknooppunt. Het fort werd ontsloten door twee belangrijke vaarwegen: de Oude Rijn en het speciaal voor Matilo afgegraven kanaal van Corbulo (ter hoogte van het huidige Rijn- en Schiekanaal). Beide waterwegen functioneerden als belangrijke toevoerlijn voor de bevoorrading van Matilo en verbonden het gebied met het omliggende achterland. Na het vertrek van de Romeinen in 270 zou het nog lang duren voor er sprake was van intensief gebruik van dit gebied.

Het aardige van deze vroegste geschiedenis van het gebied is dat bepalende landschappelijke kenmerken dan al zichtbaar zijn. Nog steeds vormen twee waterwegen de grenzen van het gebied Roomburg/Meerburg. Het kanaal en de rivier functioneerden lange tijd als natuurlijke afgrenzingen, aan de westelijke zijde Leiden en aan de noordelijke zijde Leiderdorp. Het gebied Roomburg/Meerburg is als gevolg van deze barrières lange tijd verstoken geweest van enige stedelijke ontwikkeling, op de lintbebouwing aan de doorgangsweg Hoge Rijndijk na. De geografische isolering van het gebied is compleet geworden met de komst van de spoorlijn aan de zuidzijde eind 19e eeuw en later de A4 aan de oostzijde (1958). Als gevolg hiervan zijn Meerburg en Roomburg lange tijd een tuindersgebied gebleven dat functioneel niet tot de stad Leiden of tot Leiderdorp behoorde. Pas vanaf de jaren '60 kwam hier verandering in met de aanbouw van Meerburg, ook wel Rivierenbuurt genoemd. De bouw van Roomburg zou nog vele jaren op zich laten wachten, pas vanaf 2003 werd hier een begin mee gemaakt.

De geïsoleerde ligging van het gebied heeft belangrijke effecten voor de structuur en het karakter van beide buurten. In de gesprekken met bewoners en professionals worden de volgende zaken benoemd.

- Zowel Meerburg als Roomburg heeft veel kwaliteiten waar vooral gezinnen en ouderen naar op zoek zijn. Het zijn rustige, autoluwe wijken met veel groen, voldoende speelplekken en mooie plekken om een wandeling te maken (park Matilo, het pad langs het kanaal en De Bult).
- Het is een ideale uitvalsbasis voor bewoners die rust zoeken maar tegelijkertijd dicht bij de stad willen wonen. Roomburg is misschien wel iets té rustig en geïsoleerd. Vanuit de stad gaan verschillende geluiden op om de Roomburgers meer bij de stad te betrekken om te voorkomen dat het een 'stand-alone' wijk wordt.

- Voor veel kwetsbare groepen en ouderen is de rustige, dorpse omgeving van Meerburg een geschikte omgeving volgens professionals. Juist de kleinschaligheid en overzichtelijkheid van de buurt zorgen dat deze groep bewoners zich hier prettig voelt. Het gaat bijvoorbeeld om bewoners van Zorgcentrum Roomburg, cliënten van Gemiva-SVG en MEE die begeleid wonen en psychiatrische patiënten. Voor professionals is het eenvoudig om ondersteuning te bieden aan deze bewoners en in te grijpen bij overlast gevende situaties.
- Bij de oudere eerste generatie bewoners van Meerburg leeft nog een sterk gemeenschapsgevoel. Veel bewoners kennen elkaar, de inzet voor de buurt is (onder deze doelgroep) hoog en misstanden worden gemeld. Tegelijkertijd vragen professionals zich wel af hoe lang deze groepen zich nog kunnen en willen inzetten voor de buurt. Er is weinig zicht op nieuwe vrijwilligers die de taken van deze eerste generatie bewoners willen overnemen. Het toekomstperspectief van het buurtcentrum komt hiermee in het geding. Onlangs is het 40-jarige bestaan van, het door bewoners opgezette, Matilo gevierd. De vraag is of het 50- of 60-jarige bestaan nog gevierd kan worden. Of het sterke gevoel van saamhorigheid onder ouderen in Meerburg ook betekent dat burens elkaar ondersteunen bij zorgvragen is volgens professionals de vraag. Een praatje maken of een klein klusje voor elkaar opknappen is heel iets anders dan permanente zorgtaken op je nemen.
- De komst van veel koopkrachtige gezinnen naar Roomburg heeft positieve effecten gehad. Het draagvlak voor voorzieningen heeft nog steeds een wankel basis doordat beide buurten verkeerstechnisch slecht op elkaar zijn aangesloten. Alleen de bus kan zonder omwegen van de ene naar de andere buurt komen. Met de auto boodschappen halen bij het lokale buurtwinkelcentrum is voor de Roomburgers uitermate onhandig. De lokale ondernemers zien veel omzet aan hun neus voorbij gaan. De waarschijnlijke komst van een grote supermarkt aan de Zoeterwoudse kant van de A4 zet het toekomstperspectief van de winkels aan de IJsselkade verder onder druk. Mocht er leegstand komen, dan is dat een slag voor de gedachte dat Roomburg een stevig draagvlak voor de voorzieningen in Meerburg zou verschaffen.
- Meer algemeen kunnen we stellen dat Roomburgers weinig in Meerburg komen en andersom. Naast een wankel basis voor het voorzieningenniveau heeft dit nadelige effecten op de 'omgevingsdynamiek'. Het is een constante in de reeks buurtprofielen: een context waarin wat gebeurt en waarin geleerd en gewerkt wordt, is een prikkel voor bewoners om meer te doen aan zelfontplooiing en participatie. In het eerder verschenen buurtprofiel van Leiden Noord analyseerden we dat de omgevingsdynamiek in Leiden Noord hoog is:

“De kwetsbare groepen in Noord zijn heel lang object geweest van doelgroepenbeleid met speciaal voor hen ontworpen projecten. Dat beleid heeft grote betekenis gehad voor de kansen en de levenskwaliteit van talloze bewoners. Maar de dynamiek en de sociale mobiliteit die nu in de wijk zichtbaar zijn, hebben maar beperkt met het doelgroepenbeleid te maken. De doelgroepen zijn in beweging, omdat hun omgeving en de context van hun dagelijks leven in beweging zijn gebracht. Het verhuispatroon, de komst van nieuwe bedrijven, de studenten en de generieke stijging van het opleidingsniveau in het land betekenen in de transitie wellicht meer voor Noord dan allerlei specifieke projecten. Waar het nu vooral om gaat, is dat de resterende groepen kwetsbare bewoners de nieuwe kansen

ook benutten. Er gaat een 'draaggolf' door de wijk. De kunst is om mensen toe te rusten om mee te surfen op die draaggolf.¹

De meeste bewoners van Roomburg zorgen voor hun eigen omgevingsdynamiek, daarvoor is ingrijpen niet noodzakelijk. Voor enkele groepen kwetsbare bewoners in Meerburg ligt dat heel anders. Het ontbreekt aan een 'draaggolf' waarop zij kunnen 'meesurfen', daarvoor is het buurtje simpelweg te klein en is er te weinig contact met sociaal economisch weerbare bewonersgroepen. Meer uitwisseling tussen Meerburg en Roomburg, en tussen Meerburg en de rest van de stad, betekent een verhoging van de omgevingsdynamiek. Dat levert een groter perspectief voor kwetsbare groepen om een traject van sociale mobiliteit door te maken.

Voordat we dieper ingaan op de gewenste betere aansluiting tussen beide buurten geven we in de volgende twee paragrafen een demografische en sociaaleconomische schets van beide gebieden. Te beginnen met Meerburg.

2. Meerburg: dynamiek en bewonersinitiatief

Sinds de aanleg van Meerburg in de jaren '50 en '60 is er in fysiek opzicht vrijwel niets aan de buurt veranderd. De huizen, de wegen, het groen: het is allemaal hetzelfde gebleven. Pas zeer recent heeft er een flinke ingreep plaatsgevonden met de sloop van matig onderhouden duplexwoningen aan de Meerburgerkade. Eigenaar Portaal wil op deze plek moderne eengezinswoningen bouwen voor het nieuwe type stadsbewoner: hoogopgeleide stellen (met of zonder jonge kinderen) die liever dicht bij het centrum van de stad wonen dan op een VINEX locatie of in een dorp buiten Leiden. De nieuwbouw lijkt een bevestiging te zijn van de ontwikkeling die Meerburg de afgelopen jaren langzaam maar zeker lijkt door te maken. Dat van een rustige, autonome gezinsbuurt met een naar binnen gekeerd karakter naar een buurt die zich - veel bescheidener dan bijvoorbeeld Noord, maar toch - begint te richten op de functionaliteit, het tempo en de snelle verhuismobiliteit van de binnenstad.

Want aan de buitenkant mag er dan weinig veranderd zijn in Meerburg, achter de voordeur is dat wel het geval. Het gezinskarakter dat de buurt ooit had is grotendeels verdwenen. Meerburg is één van de Leidse gebieden waar meer dan de helft van de populatie alleen woont. Minder dan een kwart van de Meerburgers woont nog in gezinsverband. De kleine appartementen die eens gevuld waren met hele gezinnen blijken een ideale uitvalsbasis te zijn voor alleenstaanden en stellen met een tijdelijk woonperspectief. We zien dat terug in het tempo van bewonerswisselingen, zo wisselt ieder jaar circa 10% van alle woningen van Portaal van huurder.

¹ Het begrip 'draaggolf' komt oorspronkelijk uit de arbeidsmarkttheorie. De draaggolfgedachte zet een kanttekening bij specifieke aandacht voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Specifieke aandacht kan tot 'framing' leiden, tot hospitalisering en tot klaaggedrag. Een alternatieve benadering is het scheppen van een draaggolf: zorg voor zoveel dynamiek op de arbeidsmarkt en voor zoveel optimisme, dat de kenmerken van een kwetsbare groep helemaal niet meer opvallen. De draaggolf werkt twee kanten op: hij weerhoudt werkgevers van 'framing', maar belet ook leden van kwetsbare groepen om hun kwetsbaarheid te benadrukken en te thematiseren. Ze moeten zoveel kansen zien om in te stappen, dat hun belemmering irrelevant wordt. Om een draaggolf te scheppen moet je op zoek naar de voorlopers, de pioniers en de goede interventiemomenten. Goede voorbeelden van een draaggolf komen uit de stadsvernieuwing. Een paar kleine en goed gekozen projecten kunnen de investeringsbereidheid in een hele wijk losmaken. De boodschap is steeds dat er dynamiek moet bestaan in een wijk, waar mensen die iets willen gebruik van kunnen maken. Het onderwerp van die dynamiek is niet eens zo belangrijk. Zo kan een nieuwe energiecoöperatie tot meer sociale samenhang en tot een daling van de zorgvraag leiden.

Dynamiek, bedrijvigheid en stedelijkheid genieten vaak de voorkeur bij hen boven rust, omgevingscontacten en saamhorigheid. Het is een fenomeen dat we in de eerdere buurtprofielen ook hebben gesignaleerd. Het past bij het passantenkarakter van de stad Leiden. Eerder is ons de vraag gesteld of we deze hoge mobiliteit als iets positiefs moeten waarderen. In het buurtprofiel van Leiden Noord hebben we daarover het volgende opgemerkt.

„De veronderstelling in dit buurtprofiel (Leiden Noord) is dat verhuismobiliteit een sterke indicatie is voor sociale mobiliteit. Mensen kunnen ook verhuizen omdat ze ouder worden en kleiner willen wonen, omdat ze op de vlucht slaan voor drukte of overlast en omdat ze financiële tegenslag hebben en goedkoper moeten gaan wonen. Maar in het overgrote deel van de gevallen is verhuismobiliteit een teken van een ambitieuze levensstijl met een wens tot lotsverbetering (...). Een hoge verhuismobiliteit tekent de functie van een wijk als 'people processor', als emancipatiemachine.”

Er zijn geen signalen dat dit in Meerburg anders ligt. De uitgangspositie van de buurt en enkele kwetsbare bewonersgroepen zijn wel anders dan die in Noord door de afwijkende schaalgrootte. Waar de bewoners van Noord kunnen 'verzuipen' in de anonimiteit van de grote stad zorgt het besloten karakter van Meerburg ervoor dat professionals goed overzicht hebben over kwetsbare bewoners. Het gaat in absolute termen om een beperkte groep afgaande op het gebruik van sociale regelingen als de bijstand en de werkloosheidswet, Het gaat wel om een historisch hardnekkige problematiek. Vooral de schuldenproblematiek springt er in Meerburg uit ten opzichte van andere buurten. Dat heeft deels te maken met de woningvoorraad in de buurt. Hier zijn de goedkoopste woningen van de stad te vinden waar mensen niet altijd voor hun plezier wonen. Het is nog onduidelijk of het over een nieuwe groep gebruikers gaat of dat er sprake is van structurele problemen bij een vaste groep bewoners. Het antwoord op deze vraag is cruciaal omdat het iets vertelt over de kansen die bewoners krijgen en aangrijpen om de eigen sociaaleconomische positie te verbeteren. Afgaande op reacties van professionals lijkt het in Meerburg vooralsnog te gaan om een structureel probleem dat zich concentreert bij enkele bewonersgroepen. Het is de vraag of de omgeving op dit moment voldoende toegerust is om ook deze groep in beweging te krijgen. Meerburg alleen lijkt daarvoor in ieder geval te klein te zijn. Er zijn onvoldoende kansen voor de bewoners binnen de buurt om zich aan vast te grijpen. Er is weinig werk, een laag aantal prikkels voor ondernemerschap en net te weinig verbindingen met de omgeving om volop te profiteren van de stadse dynamiek.

De meeste oudere bewoners ervaren de buurt anders. Zij genieten van de rust, de beslotenheid en de (nog overgebleven) saamhorigheid die Meerburg te bieden heeft. De drukte en dynamiek van de stad mogen wat hen betreft aan de andere kant van het Rijn- en Schiekanaal blijven, zolang het winkel- en buurtcentrum maar overeind blijven. Deze voorzieningen, die gedijen bij een dynamische omgeving, staan echter steeds meer onder druk. De winkels aan de IJsselkade zien een groot deel van de koopkracht uit Roomburg wegvloeien door de blokkerende werking die de bussluis heeft. De komst van een nieuwe, grootschalige, supermarkt in het nieuwbouwproject VerdeVista aan de overkant van de A4 kan wel eens de nekslag betekenen voor het kleine winkelcentrum. Zeker als er niets wordt gedaan aan de bereikbaarheid van de winkels in Meerburg. Onder de bewoners blijkt een zekere steun te zijn voor het 'openzetten' van de bussluis, geheel of op bepaalde tijden, zo toont onderzoek van de Gemeente Leiden aan. Vooralsnog heeft dat niet geleid tot een verandering van de situatie, vanwege de vrees voor toenemend sluipverkeer bij een ander deel van de bewoners. De gemeenteraad heeft een proef

met een openstelling van de bussluis op bepaalde tijdstippen afgewezen. Dat gebeurde voordat bekend werd dat in VerdeVista een supermarkt gaat komen. De vraag is of de vrees voor de verkeersdruk opweegt tegen het mogelijke verlies van de winkels en de interactie tussen beide wijken. Een 'deal' zou mogelijk gevonden kunnen worden in snelheid beperkende maatregelen op de Meerburgerkade. Nog beter zou het zijn om eerst eens te kijken wat er eigenlijk gebeurt wanneer de sluis weggaat. Er is nog niet zoveel bekend over de dynamiek in het gebied en de mogelijke verkeersdruk die een wijziging teweeg brengt.

De toekomst van Buurtcentrum Matilo wordt ook zorgelijker. Voor het organiseren van de buurtactiviteiten wordt zwaar gesteund op enkele welwillende vrijwilligers. Dat werkt voor nu prima, maar het werven van een nieuwe groep van vrijwilligers die het stokje kan overnemen gaat niet vanzelf. Zonder vrijwilligers is er geen Huis van de Buurt meer. Er moet worden nagedacht over manieren om nieuwe bewonersgroepen te enthousiasmeren. Het is een opgave waar meerdere buurtcentra in Nederland voor staan. Het aardige is dat in de discussie hierover steeds meer wordt teruggerepen op de historische situatie van veel buurtcentra, met experimenten voor meer beheer door buurtbewoners. Meer verantwoordelijkheid moet uiteindelijk leiden tot meer betrokkenheid en enthousiasme.

In Matilo, ooit opgericht door buurtbewoners, worden bewoners gestimuleerd om zelf meer initiatieven en activiteiten te ontplooiën. Het lijkt een logische stap om de ideeën en initiatieven die onder andere worden geventileerd in de wijkkrant ROME (van de wijkverenigingen Roomburg en Meerburg) te koppelen aan Matilo als locatie. Nieuwe thema's zoals ondernemerschap, organisatie van klusdiensten en duurzaamheid (repair café) komen steeds nadrukkelijker aan de orde. Een andere locatie waar interactie tussen beide wijken een plek kan krijgen is het Archeologisch Park Matilo dat precies tussen de beide wijken ligt. Rondom de imposante wachttorens is het nu vooral nog erg leeg en is het wachten op de eerste vormen van particulier- of bewonersinitiatief: een gezamenlijke stadstuin, een vorm van daghoreca of de organisatie van wijkevenementen.

3. Roomburg: status quo van een Vinex wijk

Roomburg, de laatste grote uitbreidingswijk van Leiden vormt in veel opzichten het tegenbeeld van Meerburg. De buurt bestaat vooral uit koopwoningen gelegen in het hogere prijssegment waar gezinnen en pensionado's wonen met een bovenmodaal inkomen. Daarnaast zijn er nog enkele woonboten te vinden aan de Roomburgerweg en is er een klein woonwagencamp gevestigd. Het gebruik van sociale regelingen in de buurt is minimaal.

Tot in de jaren negentig waren er plannen om het bedrijventerrein Roomburg uit te breiden met enkele hectares aan de noordkant van park De Bult. De ingebruikneming van het bedrijventerrein verliep buitengewoon voorspoedig (het gebied functioneert tot op heden goed), maar de uitbreiding heeft nooit plaatsgevonden. De geschrapte bedrijvenhectares zouden terugkomen in de Oostvlietpolder, een inmiddels ook al geschrapt plan.

Nu zou een bedrijventerrein op de stoep van de woonwijk wellicht een wat grofmazige mix van wonen en werken zijn geworden. Maar Roomburg is ontwikkeld volgens het andere uiterste: er is geen enkele functiemix. Op een basisschool, een kinderdagverblijf en enkele zorgverleners uit de

eerste lijn na, wordt er niet gewerkt. De inzichten over stedelijkheid gaan snel. Als Roomburg nu ontworpen moest worden, zou meer rekening worden gehouden met werken aan huis, met ateliers in de plinten van de hoogbouw en met andere kleinschalige vormen van werk. We moeten het nu doen met wat het is: een Vinex-wijk, voor Leidse begrippen ver van de stad, met veel groen en speelruimte, met mooie en comfortabele woningen, maar met een eenzijdige functie. Op dit moment is al omstreeks 15% van de beroepsbevolking werkzaam als zzp'er of anderszins in een micro-onderneming. Juist de populatie van Roomburg – hoogopgeleide doorstarters – is een goede biotoop voor die bestaanswijze. Er is geen ruimte voor de voorzieningen die een dergelijke biotoop ondersteunen zoals daghoreca, een ontmoetingsruimte of flexwerkplekken. Wellicht kan de zusterwijk Meerburg daarin voorzien, bijvoorbeeld vanuit het buurthuis Matilo. Matilo begint – zoals we al zagen – toch toe te komen aan nieuwe functionaliteiten.

Het wijkleven van Roomburg is aarzelend op gang gekomen. Op een poging om een stedelijke voorziening voor vluchtelingen in de directe omgeving van de wijk onder te brengen, werd zeer scherp gereageerd. Er bleek een defensief, van een van de stad onthecht klimaat te heersen. Het ontbrak aan burgerschap. Intussen is er veel gebeurd. Er ontstaan steeds meer bewonersinitiatieven en er worden verschillende activiteiten in de wijk georganiseerd.

Wat op dit moment aan problematiek speelt in de wijk, heeft te maken met de korte bewoningsgeschiedenis. Professionals en bewoners signaleren een toename van het aantal hangjongeren en gezien de demografische opbouw van de wijk verwachten we dat dit aantal de komende jaren zal toenemen. De ontwikkeling van Roomburg lijkt wat dat betreft vooralsnog op die van de Stevenshof waar een homogene bevolkingsgroep (onder andere qua leeftijd, opleidingsniveau, inkomen en gezinsplanning) gezamenlijk oud wordt en in de wijk blijft wonen. In het buurtprofiel van de Stevenshof wezen we al op de consequenties die dat heeft voor de inrichting van de wijk. Na de discussie over 'wipkippen' en noodlokalen voor de basisschool, volgt tijdelijk de wens tot meer jongerenvoorzieningen naarmate de kinderen ouder worden. Het tempo waarin de wijkomgeving zich aan moet passen aan de ouder wordende bevolking gaat zo snel dat het in termen van beleid nauwelijks is bij te benen. Waar in de Stevenshof wordt gewerkt aan een nieuw jongeren centrum is de noodzaak hiertoe weggefallen. Bewoners en professionals in de Stevenshof moeten zich voorbereiden op de vergrijzing van de wijk. Nu is het niet de verwachting dat het in Roomburg precies zo zal lopen. De meeste bewoners van de Stevenshof staan aan het einde van hun wooncarrière en zien zich niet meer naar een andere plek verhuizen (zo lang de gezondheid het toestaat). Voor de Roomburgers kan dat anders liggen. Hoger opgeleide bevolkingsgroepen zijn over het algemeen mobieler, zeker als de inkomenspositie een verhuizing toestaat.

4. Van twee naar één

We komen kort terug op de samenhang tussen beide wijken. Hoewel het park Matilo en de bussluis een hardhandige fysieke knip zetten tussen beide wijken, kan het toch behulpzaam zijn om de oorspronkelijke visie in herinnering te roepen, dat Roomburg gezien moet worden als het complement van de stadswijk Meerburg. Die gedachte is bij het ontwerp van Roomburg verlaten. Roomburg is geprojecteerd als een 'residential enclave', een min of meer exclusieve woonbuurt zonder connecties met zijn omgeving. We zijn in het 'urban design' intussen gewend geraakt aan

verbinden, verbinden en nog eens verbinden. Dat was toen nog niet zo. Het is zelfs een tijd beleid geweest om de komst van Meerburgse kinderen naar de Roomburgse school te ontmoedigen en om Matilo toch vooral voor Meerburg te houden. De 'eilandvorming' van beide buurten is nu goed te zien in de inrichting van de openbare ruimte. Ze staan met de ruggen naar elkaar toe, er bestaan nauwelijks zichtlijnen en de argeloze wandelaar zou bijna concluderen dat de wijk na buurthuis Matilo ophoudt. De bewoners van de Vliststraat kunnen hun Roomburgse burens aan de overkant niet eens zien. De bussluis is al gekscherend 'Checkpoint Charlie' genoemd, naar de beroemde doorgang in de muur tussen het oude Oost- en West-Berlijn in de tijd van de Duitse deling.

De knip zorgt er voor dat Roomburg weinig bijdraagt aan het draagvlak voor de voorzieningen in Meerburg (winkels, Matilo), terwijl het zelf heel weinig voorzieningen heeft. Daar waar wel sprake is van interactie, gaat het goed. We noemen drie voorbeelden:

- Meerburgse kinderen maken gebruik van de Roomburgse school. Het profiel van beide populaties is anders – grof gezegd: 'lower middel class' versus 'upper middel class'- maar in de schoolresultaten is dat niet te merken. Beide groepen kinderen doen het even goed.
- Er is een ondernemersvereniging voor het gehele gebied. De vereniging organiseert activiteiten en heeft zicht op de belangen van alle vier werkmilieus: het bedrijventerrein Roomburg, het winkelcentrum Meerburg, de Hoge Rijndijk en de verspreide bedrijven langs het water in en in de wijk.
- De beide wijkverenigingen werken samen en geven gezamenlijk de buurtkrant ROME uit.

Er is al met al voldoende urgentie om nog eens naar de samenhang tussen beide wijken te kijken en er is ook een platform om dat te doen (ondernemers en bewoners). We sluiten dit buurtprofiel af met enkele discussiepunten om deze samenhang te versterken. Voor we dat doen zoomen we uit en beschouwen we Roomburg en Meerburg vanuit grootstedelijk perspectief.

5. Het oostelijk werklandschap van Leiden

Vanuit Leids perspectief wordt het gebied tussen Rijn- en Schiekanaal en de A4 oneerbiedig wel eens de 'blinde darm' van Leiden genoemd. Hoewel een fietstocht naar de binnenstad slechts 10 minuten tot een kwartier duurt, liggen Meerburg en Roomburg feitelijk aan de rand van de stad, wat ook zo wordt ervaren door de meeste Leidenaren. Wanneer we iets verder uitzoomen wordt het perspectief heel anders, en ligt het gebied midden in de stedelijke agglomeratie omringd door Zoeterwoude-Rijndijk en Leiderdorp. Het zicht hierop is lange tijd letterlijk ontnomen door de snelweg die dwars door het gebied loopt. De overkluizing over de A4 die Roomburg verbindt met de Leiderdorpse Ericaleaan in het noorden heeft daar verandering in gebracht. Het gebied wordt niet langer meer doorsneden door de snelweg. De extra brug voor voetgangers en fietsers over de A4 ter hoogte van de Fortunaweg maakt het in de toekomst eenvoudiger om de oversteek naar Zoeterwoude te maken.

In termen van gebiedsmanagement biedt deze nauwere aansluiting bij Zoeterwoude nieuwe perspectieven. De sportvelden van Zoeterwoude en het bedrijventerrein Grote Polder worden toegankelijker voor de bewoners van Roomburg en Meerburg. Andersom kan het ertoe leiden dat de Zoeterwoudse inwoners gebruik gaan maken van Leidse voorzieningen: de basisschool,

het kinderdagverblijf, de huisartsenpost, het Matilo Park of het winkelcentrum. Naast een gemaksarrangement voor de inwoners kan het delen van deze functies het draagvlak voor voorzieningen in de directe omgeving groter maken. Zo voorziet Basisschool de Arcade de toestroom van een nieuwe groep kinderen door de nieuwbouw van Verde Vista. Dat lijkt voorlopig een luxeprobleem, de basisschool barst nu al uit haar voegen door de demografische piek in de Roomburgse populatie. Het biedt wel een duurzaam perspectief voor de school, die na de Roomburgse piek kan rekenen op een vergroot verzorgingsgebied. Anders dan in de Stevenshof hoeft de schoolleiding voorlopig niet te denken aan inkrimping van de school. Hier is overigens wel rekening mee gehouden. Delen van de school kunnen op termijn worden omgevormd tot woningen. Ook andere instellingen en bedrijven uit de wijk zullen in hun strategievorming rekening gaan houden met de komst van nieuwe doelgroepen.

We krijgen zo zicht op een nieuwe dynamiek. Het kan de moeite waard zijn om de banden met de Zoeterwoudse bedrijven en sportverenigingen meer aan te halen. De nabijheid van één van de grootste bedrijventerreinen van de regio, zeker wanneer we het terrein Roomburg daarbij optellen, kan een belangrijke stimulans zijn voor het algemene ondernemers- en werkklimaat in Roomburg en Meerburg. Al met al ontstaat er zo aan de oostkant van Leiden zicht op een nieuw woon-werklandschap, met circa 8.000 arbeidsplaatsen en evenzoveel inwoners, op een beperkt grondgebied. Uiteindelijk is het daarmee misschien zelfs nog wel meer een werklandschap dan een woonlandschap. De macro-analyse dat het gaat om een functiemengingsgebied is maar moeilijk herleidbaar tot de afzonderlijke gebieden. De scheiding tussen wonen en werken is zowel in het Zoeterwoudse als het Leidse deel zo hard dat het zicht op een 'omvattend woon-werklandschap' wordt ontnomen. Het gebied als geheel verdient het om meer de kwaliteit als functiemengingsgebied te krijgen door te investeren in woon-werkfuncties, gezamenlijke voorzieningen, daghoreca, afstemming van ondernemers- en inwonersbelangen en nadrukkelijke verbindingen tussen de woonwijken en werklocaties. De regie hiervoor dient zoveel mogelijk te liggen bij het georganiseerde ondernemerschap en bewonersverenigingen.

6. Hoe nu verder?

Hoewel Roomburg en Meerburg aan de rand van de stad liggen en allebei ontworpen zijn als stabiele woonmilieus voor klassieke huishoudens (gezinnen), is er toch van alles aan de hand. In dit profiel hebben we analyses en inzichten de revue laten passeren die de buurten hebben gemaakt tot wat ze zijn. Er bestaat in beide buurten behoefte om dit met elkaar te delen en ervaringen uit te wisselen. Het opstellen van dit buurtprofiel bleek al tot enige dynamiek te leiden. Het nodigde bewoners en professionals uit om te praten over de buurten, lokale ontwikkelingen, hun werkzaamheden en mogelijkheden tot samenwerking. Het organiseren van een periodieke bijeenkomst met inhoudelijke bijdragen en ruimte voor het onderlinge gesprek is daarmee de eerste aanbeveling van dit buurtprofiel.

We kunnen het denken over de buurten verder ondersteunen met de weergave van enkele discussiepunten, een mogelijke opmaat naar een agenda.

- Een betere fysieke verbinding tussen Meerburg en Roomburg. De laatste buurt is als een soort 'residential enclave' met de rug naar Meerburg ontworpen, een tweede Waardeiland. We denken nu, twintig jaar later, over stadswijken na in termen van verbindingen,

aansluitingen op de omgeving, een mix van functies, ook een mix van bouwstijlen, co-creatie en participatie.

De belangrijkste uitdaging heeft te maken met een snel veranderend inzicht in het gewenste stedenbouwkundig ontwerp. Voor het draagvlak voor de voorzieningen en voor de sociale dynamiek is de beperkte verbinding tussen beide buurten niet goed.

- Symbolen voor het afzonderlijk ontwerp van beide buurten zijn de bussluis, die nu fysiek verkeer tussen beide wijken belemmert, en de inrichting van de Wierickestraat (de verbinding tussen beide buurten), die oogt als een doodlopende weg. Onder professionals en georganiseerde bewoners in Meerburg bestaat brede steun voor openstelling van de bussluis om het buurtwinkelcentrum overeind te houden en de uitwisseling tussen beide buurten te bevorderen. Cruciale voorwaarde is dat er voldoende rekening wordt gehouden met de verkeersveiligheid en wordt nagedacht over maatregelen om sluipverkeer te beperken. Er is in het verleden al het nodige onderzoek gedaan, dat niet tot een gewenste oplossing heeft geleid. Daarom is de sluis van de politieke agenda gehaald en dat is niet terecht. Het zou opnieuw geagendeerd moeten worden.
- In de wijkmarketing moet uitgegaan worden van samenhang tussen beide wijken. Het beeld is een gemengde stadse wijk met verschillende woonmogelijkheden, ruimte voor initiatief en ondernemerschap, werkmogelijkheden vlakbij, een grote sociale samenhang, stadse parken om te recreëren en een passend voorzieningenaanbod (buurtwinkelcentrum, centrum voor eerstelijnszorg, basisschool, kinderdagverblijf). De georganiseerde bewoners hebben deze slag al gemaakt, getuige de innige samenwerking tussen de twee buurtbewonersverenigingen. Het is zaak om deze gedachte nadrukkelijker uit te venten. Het presenteren van Meerburg en Roomburg als één wijk vergt misschien wel een nieuwe naamvoering, bijvoorbeeld Groot-Matilo.
- Leiden is in hoge mate een passantenstad, een stad van tijdelijke bewoners. Voor Meerburg en vooral voor Roomburg is dat anders, maar ook in deze buurten vestigen zich steeds nieuwe bewoners. Verhuizers vinden niet vanzelf de weg naar nieuwe netwerken, ze moeten op gang geholpen worden. Zonder handreikingen bestaat het risico dat ze hun huis als 'defensible space' gaan zien: een individuele plek waar goed voor gezorgd moet worden, in plaats van als uitvalsbasis voor een op de omgeving betrokken leven. Er is ruimte voor een 'welcoming program'. Nieuwkomers kunnen worden verwelkomd door de bewonersvereniging, professionals of ondernemers in de vorm van een huisbezoek, welkomstpakket of periodieke 'nieuwe bewoners bijeenkomst'. Het gaat niet alleen om het wijzen op de voorzieningen waar gebruik van kan worden gemaakt. Minstens zo belangrijk, zo niet belangrijker, is hen te stimuleren om zelf een bijdrage te leveren aan de wijk. Door incidenten te melden bij professionals, problemen te signaleren, activiteiten te organiseren, vrijwilligerswerk te doen en, mantelzorg bieden. Zo kan een buurtmoraal worden gevestigd, een kader dat als uitgangspunt dient voor het samen leven en werken in de buurten.
- Buurtcentrum Matilo moet nog nadrukkelijker open worden gesteld voor de Roomburgse populatie en ruimte bieden voor bewonersinitiatieven met thema's als ondernemerschap (werkplekken zzp'ers), duurzaamheid en organisatie van wijkactiviteiten. Bewoners geven aan dat verschillende behoeften kunnen worden aangeboord zoals het aanbieden van huiswerkbegeleiding/cursussen en het organiseren van interculturele eetavonden of filmhuisvoorstellingen. Er is veel steun voor het nog breder gebruiken van het buurthuis.

Tegelijkertijd wringt het plaatsen van bewonersactiviteiten in de praktijk met een gezonde financiële exploitatie van het buurthuis. Het toevoegen van meer commerciële functies kan hier mogelijk een betere balans in brengen. Gelijktijdig wordt nagedacht over een gezamenlijke invulling van de lege plekken in Park Matilo. Stichting Mooi Matilo zet zich in voor een fysieke upgrade van het park en het opzetten van een actieve programmering.

- We hebben geconstateerd dat Roomburg te maken heeft met enkele 'Stevenshof-achtige' problemen, ingegeven door de korte bewoningsgeschiedenis van de wijk. De toename van het aantal hangjongeren springt het meeste in het oog. De jongeren zoeken vooral naar plekken waar weinig toezicht is van ouders of bekenden; het trapje bij Matilo, het archeologisch park of Cronesteyn. Politie en professionals signaleren dat de overlast nog beperkt van omvang is maar door demografische ontwikkelingen zullen toenemen. Een deel van de verwachte problematiek kan worden opgevangen binnen de huidige buurtnetwerken, maar niet alles. De oproep van professionals en bewoners is om te investeren in jongerenwerk. Niet zozeer in de vorm van een gebouw - de jongeren zoeken nu al een eigen plekje binnen de mogelijkheden - maar wel door contact met ze te zoeken en problemen vroegtijdig te signaleren.
- Meerburg is ooit ontworpen als groene, rustige gezinswijk maar de gezinnen hebben de buurt inmiddels grotendeels verlaten. Alleenstaanden en jonge stellen gericht op de economische dynamiek van de (binnen)stad hebben hun plek ingenomen. Bewoners en professionals hebben de buurt zien veranderen, niet zozeer in fysieke zin maar wel achter de voordeur. Het is de vraag in hoeverre de omgevingskwaliteit van Meerburg past bij dit nieuwe type bewoner. Zij lijken meer baat te hebben bij de dynamiek van de stad in de vorm van werkruimtes (onder andere in de plinten van de flats), daghoreca en organisatie van netwerkactiviteiten. Professionals en bewoners zien kansen in het 'open zetten' van de buurt voor deze nieuwe ontwikkelingen. Tegelijkertijd geeft men aan dat het groen en de rust van Meerburg ook een onderscheidende meerwaarde bevat voor de jonge nieuwkomers, en dat de wijk ook aantrekkelijk moet blijven voor gezinnen en ouderen. Het is de kunst om in Meerburg een balans te zoeken tussen deze twee uitersten, dorps en rust ten opzichte van stads en dynamisch.
- De nu nog versnipperde werk- en woongebieden aan de oostzijde van Leiden en Zoeterwoude-Rijndijk vormen samen een woon-werklandschap met 8.000 arbeidsplaatsen en evenzoveel inwoners. De scheiding tussen wonen en werken in het gebied is erg grofmazig. Er zou moeten worden gewerkt aan een betere functiemenging in het gebied door te investeren in meer woon- werklocaties (naar voorbeeld van Verde Vista) en gezamenlijke regievoering in het gebied door georganiseerde ondernemers en bewoners.

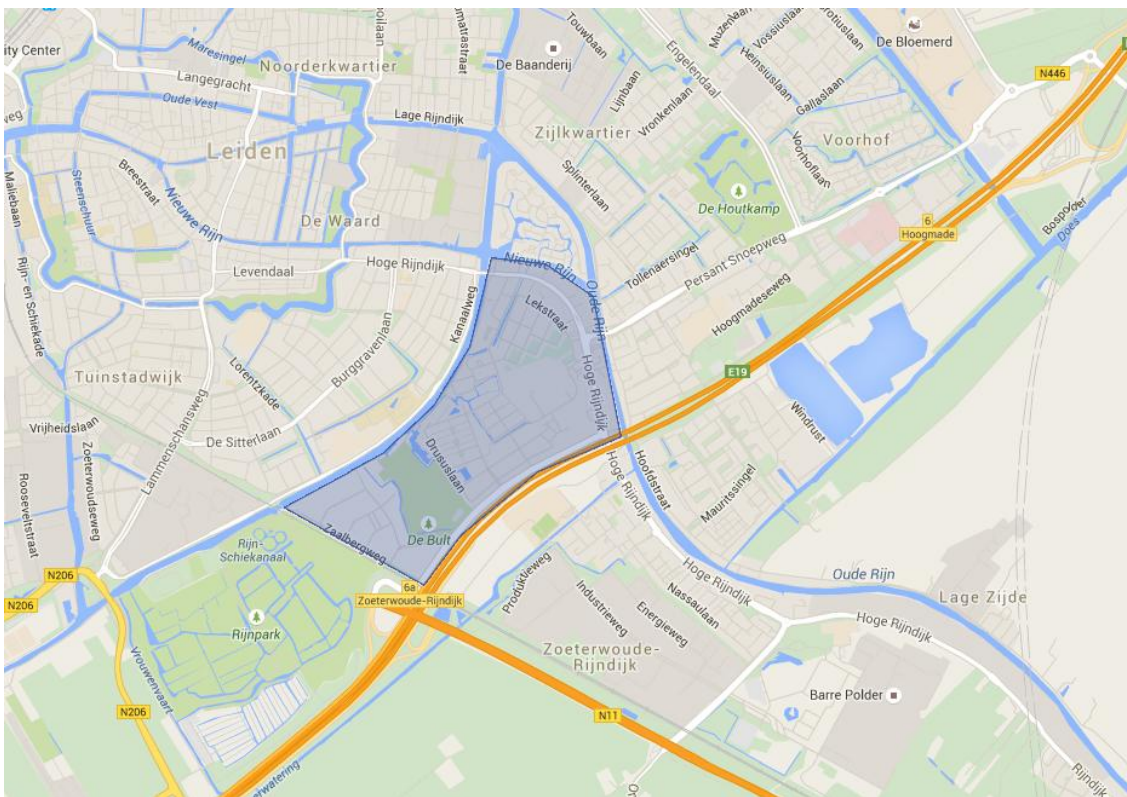
We komen aan het slot van dit buurtprofiel terug op de korte samenvatting die we in de introductie al gaven. De dubbelwijk Roomburg-Meerburg heeft twee gezichten. De ligging pal aan één van de drukste snelwegen van het land en in een zich snel ontwikkelend woonwerklandschap, plaatst de wijk in een hoogstedelijke context. Het andere en tot op heden dominante gezicht is dat van een rustige, dorpse woonwijk. De voor Leidse begrippen hoge mate van stabiliteit kan leiden tot een conserverende visie op de wijk: 'laat maar zitten, het is goed'. De context bepaalt dat er wel degelijk dingen gaan gebeuren. Het is zaak dat de wijk daar op voorbereid is. Het behoud van de winkels en het buurthuis als centrum van de wijk, kan als een goede losmaker van de dynamiek in de wijk dienen.

Bijlage: cijfers Meerburg en Roomburg

In deze bijlage treft u de cijfers en gegevens die de basis vormen van dit sociografische buurtprofiel. We maken gebruik van zowel openbare databestanden als interne data van de verschillende partners. Gezamenlijk met buurtprofessionals hebben we deze gegevens geïnterpreteerd en van een analyse voorzien, die u op voorgaande pagina's hebt aangetroffen. Hier vindt u de ruwe data voorzien van een korte beschrijving. We houden in deze bijlage een andere indeling aan dan in het buurtprofiel, om onderlinge vergelijkingen mogelijk te maken. We starten met een gebiedsindeling en een kort overzicht van enkele algemene data van Meerburg en Roomburg.

Gebiedsindeling

In dit buurtprofiel wordt onder Meerburg en Roomburg het gearceerde gebied op onderstaande kaart bedoeld.

Algemene data

We gaan om te beginnen in op:

- Aantal inwoners
- Leeftijdsverdeling
- Huishoudsamenstelling
- Inkomenssituatie
- Woningen naar eigendom
- Inwoners naar herkomst

Het inwoneraantal is in de periode van 2000 tot en met 2015 nagenoeg verdubbeld met de komst van Roomburg.

Tabel 1 Aantal inwoners per buurt (2000 – 2015)

	2000	2004	2008	2012	2015
Meerburg	2.201	2.091	2.052	2.043	2.039
Roomburg	462	452	1.844	3.006	3.060
Totaal	2.663	2.543	3.896	5.049	5.099

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

Roomburg heeft op dit moment te maken met een demografische piek, zij het niet in de extreme mate als bijvoorbeeld de Stevenshof. Er wonen nu nog veel kinderen en ouders in de leeftijd van 30 tot 50. In de toekomst mogen we een zekere verschuiving verwachten, een toename van het aantal jongeren en bewoners van 50 jaar en ouder.

Tabel 2 Leeftijdsverdeling Meerburg/Roomburg (2013)

	0-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+
Meerburg	360	193	359	307	265	194	169	246
Roomburg	849	147	277	649	392	359	243	95
Totaal	1.209	340	636	956	657	553	412	341

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

Het hoge aantal ouderen in Meerburg heeft deels te maken met de vestiging van het Zorgcentrum Roomburgh. Daarnaast wonen er nog een aantal ouderen in de omgeving van de Lekstraat.

Tabel 3 Relatieve leeftijdsverdeling Meerburg/Roomburg (2013)

	0-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+
Meerburg	17%	9%	17%	15%	13%	9%	8%	12%
Roomburg	28%	5%	9%	22%	13%	12%	8%	3%
Leiden	17%	15%	17%	14%	14%	11%	8%	6%

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

In de voormalige gezinswijk Meerburg wonen inmiddels vooral veel eenpersoonshuishoudens en (jonge) stellen. Roomburg is (nog) een echte gezinswijk.

Tabel 4 Huishoudkenmerken naar buurt (2014)

	Eénpersoons huishoudens	Paar zonder kinderen	Paar met kinderen	Totaal	Gemiddelde huishouden grootte
Meerburg	54%	23%	23%	1.110	1,9
Roomburg	23%	33%	45%	1.170	2,6
Leiden	53%	23%	24%	65.105	1,9

Bron: CBS Statline.

We zien een duidelijk verschil in de woningvoorraad tussen beide buurten. In Meerburg zijn meer sociale huurwoningen te vinden en de WOZ waarde is lager dan in Roomburg.

Tabel 5 Woningen naar eigendom en waarde (2013)

	Koopwoningen (%)	Sociale huur (%)	Particuliere huur (%)	Aantal woningen	Gemiddelde WOZ waarde
Meerburg	39%	46%	14%	1.049	€ 194.000
Roomburg	70%	22%	8%	1.108	€ 350.000
Leiden	44%	35%	20%	54.400	€ 217.000

Bron: CBS Statline.

Dezelfde verschillen komen naar voren als we kijken naar de huishoudinkomens per buurt.

Tabel 7 Huishoudinkomen per buurt (2010)

	Gemiddeld gestandaardiseerd huishoudinkomen	Aantal huishoudens binnen laagste 20% inkomensgroep Nederland	Aantal huishoudens binnen hoogste 20%
Meerburg	€ 21.900,-	27%	17%
Roomburg	€ 29.300,-	9%	37%
Leiden	€ 24.700,-	21%	24%

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

Met name in de flats aan de oostelijke kant van Meerburg wonen relatief veel bewoners van niet-Nederlandse afkomst.

Tabel 8 Inwoners naar herkomst (2015)

	Aantal autochtonen	Aantal bewoners van niet-westerse herkomst	Aantal bewoners van westerse herkomst (excl. NL)
Meerburg	1.513	294	232
Roomburg	2.406	338	316

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

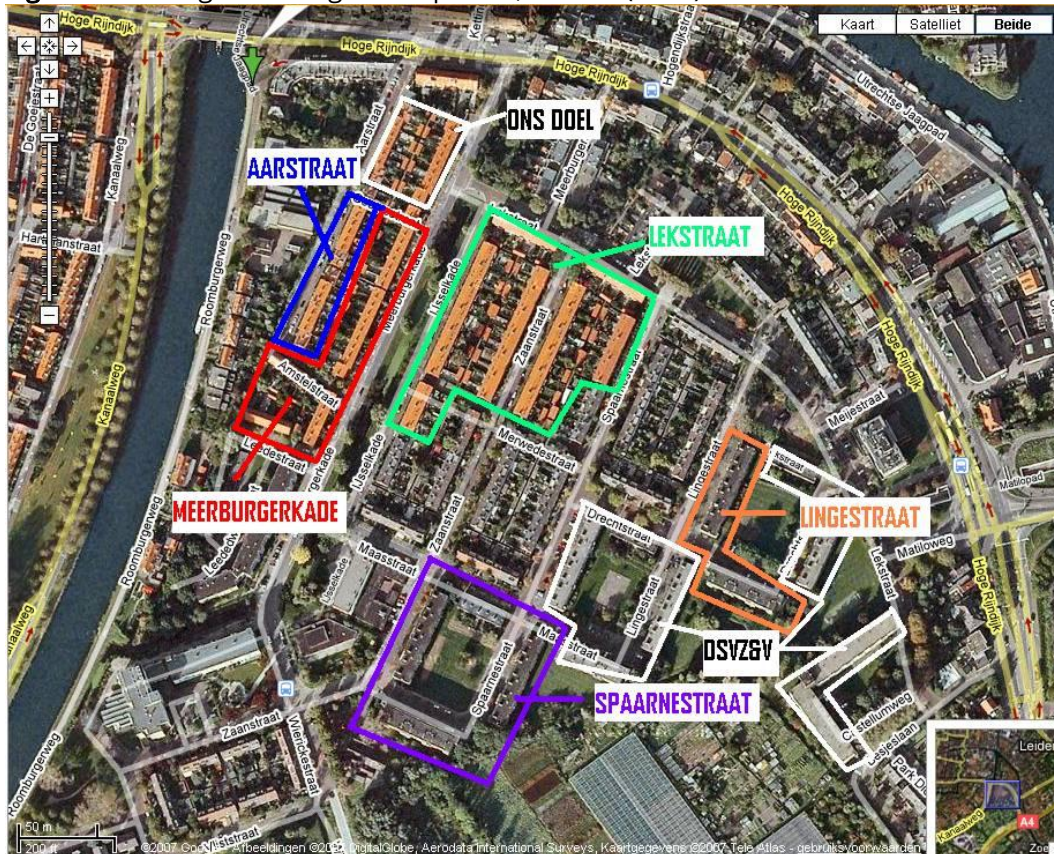
Mutatiecijfers

Om zicht te krijgen op de bewonerswisselingen in het gebied maken we gebruik van gegevens van enkele woningbouwcorporaties en een overzicht van Funda. We kijken achtereenvolgens naar:

- Mutatiegraad woningen Portaal
- Woonduur huidige huurders Ons Doel / Ymere
- Overzicht woningen te koop in Roomburg

Op de figuur op de volgende pagina staan de complexen aangeduid van woningbouwcorporaties in Meerburg. Het enige genoemde complex dat hierin ontbreekt is de Liviuslaan, dat in Roomburg ligt op de grens met Meerburg.

Figuur 1 Indeling Meerburg in complexen, Portaal (2010)

Bron: Wijkvisie Meerburg, Portaal (2010).

De mutatiegraad in deze complexen is relatief hoog, gemiddeld rond de 10%. Dat duidt op een aardig aantal bewonerswisselingen dat in de buurt plaatsvindt.

Tabel 9 Mutatiegraad woningen Portaal (Meerburg)

	Aantal woningen complex	Soort woningen	2009	2010	2011
Meerburgerkade (inmiddels gesloopt)	68	Duplex (2- kamers)	15,0%	10,0%	11,3%
Lekstraat e.o.	116	Portiek (2 laags)	11,2%	9,5%	12,1%
Lingestraat	50	Portiek/Galerij flat	7,8%	5,9%	11,8%
Spaarnestraat	86	Portiek/Galerij flat	9,3%	12,8%	7,0%
Mutatiegraad Meerburg (Portaal)	320		11,0%	9,9%	10,5%
Mutatiegraad sociale huur Leiden (excl. Ymere)			9,3%	8,4%	6,6%

Bron: Portaal (2015).

Bij de cijfers van Ons Doel en Ymere valt vooral de dynamiek op in het complex Liviuslaan. Ondanks dat het pand er pas vijf jaar staat zijn er al 16 appartementen van hoofdhuurder gewisseld, dat is 16% van het totale aantal bewoners. Een hoog aantal voor een relatief nieuw pand.

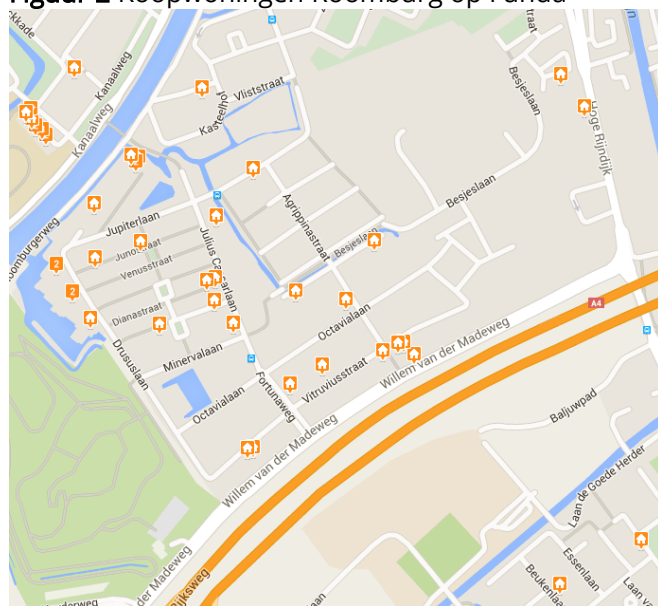
Tabel 10 Woonduur huidige bewoners (hoofdhuurder) complexen Ons Doel / Ymere

	0 – 2 jaar	3 – 5 jaar	6 – 10 jaar	Meer dan 10 jaar	Totaal per complex
Meerburgerkade	5	2	2	4	14
Aarstraat	0	2	2	3	7
Liviuslaan	13	76	0	0	99

Bron: Ons Doel (2015).

Op dit moment (juni 2015) staan er 33 woningen in Roomburg te koop, en het afgelopen jaar zijn er 37 woningen verkocht. Dat duidt voorlopig nog op een relatief stabiele populatie, de vraag is of dat in de toekomst zo blijft.

Figuur 2 Koopwoningen Roomburg op Funda

Bron: Funda.nl

Werk en economie

In de vergelijking tussen beide buurten maken we gebruik van enkele sociaaleconomische gegevens. We presenteren achtereenvolgens de volgende data.

- Het aantal arbeidsplaatsen in de directe omgeving
- Het (relatieve) aantal niet-werkenden werkzoekende (WW) naar leeftijd en werkloosheidsduur
- Aantal bijstandsgerechtigden naar leeftijd en werkloosheidsduur
- Percentage bijstandsgerechtigden in vergelijking Leidse buurten
- Aantal kinderen dat opgroeit in bijstandsgezin

In het buurtprofiel spreken we over een woon-werklandschap waar circa 8.000 mensen wonen en evenzoveel werken. Onderstaande de cijfermatige verantwoording van deze analyse, in het geval van Verde Vista gaat het om grofmazige schattingen (die het beeld overigens niet vergaand bijstellen).

Tabel 11 Aantal inwoners en arbeidsplaatsen directe omgeving Meerburg / Roomburg

	Inwoners	Arbeidsplaatsen
Meerburg	2.039	387
Roomburg (incl. bedrijventerrein)	3.060	2.916
Hazerswoude Rijndijk (incl. terrein Grote en Barre Polder)	2.550	4.250
Verde Vista (toekomstig)	Ca. 340	Ca. 400
Totaal	7.989	7.953

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

Een beperkte groep in het gebied maakt gebruik van een werkloosheidsuitkering (WW). De meeste van hen wonen in de Meerburg.

Tabel 12 Aantal niet-werkenden werkzoekenden (nww) naar leeftijd (dec 2012)

	15 – 26	27- 44	45 - 64	Totaal
Meerburg	7	46	47	100
Roomburg	2	22	20	44

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

De meeste werklozen in Meerburg maken al langer dan een jaar gebruik van een ww-uitkering. Het kan duiden op een structurele problematiek bij enkele groepen door een gebrek aan economische dynamiek in de omgeving.

Tabel 13 Aantal nww naar werkloosheidsduur (dec 2012)

	< 1 jaar	> 1 jaar
Meerburg	40	60
Roomburg	27	17

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

Relatief gezien is duidelijk dat de sociaaleconomische problematiek zich concentreert in Meerburg.

Tabel 14 Aantal nww naar potentiële beroepsbevolking 15 – 64 jaar (dec 2012)

	Aantal	In % 15 -64 jaar
Meerburg	100	7,3%
Roomburg	44	2,3%
Leiden	3.839	4,4%

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

De bijstandsgegevens laten eenzelfde beeld zien, zij het dat het verschil hier groter is tussen beide buurten.

Tabel 15 Aantal bijstandsgerechtigden naar leeftijd (dec 2013)

	18 – 26	27- 44	45 - 64	Totaal
Meerburg	6	53	41	100
Roomburg	4	12	9	25

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

Ook hier blijkt dat de uitkeringsduur bij de meeste personen langer dan een jaar is.

Tabel 16 Aantal bijstandsgerechtigden naar uitkeringsduur (dec 2013)

	< 1 jaar	> 1 jaar
Meerburg	29	71
Roomburg	8	17

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

Tabel 17 Aantal bijstandsgerechtigden naar volwassen populatie 18 – 64 jaar (dec 2013)

	Aantal	In % 18 -64 jaar
Meerburg	100	7,6%
Roomburg	25	1,4%
Leiden	3.670	4,3%

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

In vergelijking met de andere Leidse buurten zit Roomburg aan de bovenkant van de lijst, Meerburg doet het een stuk minder (hoewel de verschillen met bijvoorbeeld de Slaaghwijk en Haagweg-Zuid nog groot zijn).

Tabel 18 Buurten (> 1.000 inwoners) gerangschikt naar percentage bijstandsgerechtigden en nww (1=minst, 45=meest)

	% bijstand	% nww
1. Waardeiland	0%	1,1%
2. Zijlwijk-Zuid (Merenwijk)	0,3%	1,4%
3. Burgemeesterswijk	0,3%	1,6%
..		
12. Roomburg	1,4%	2,3%
..		
40. Meerburg	7,6%	7,3%
41. Noorderkwartier	9,1%	8,6%
42. De Kooi	10,1%	7,3%
43. Noordvest (Binnenstad-noord)	10,4%	7,1%
44. Slaaghwijk	10,5%	8,2%
45. Haagweg-Zuid	11,8%	10,1%

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

Het aantal kinderen dat opgroeit in een bijstandsgezin in Meerburg is in de periode van 2007 tot en met 2013 verdubbeld.

Tabel 19 Aantal kinderen in bijstandsgezinnen Meerburg (2007 – 2013)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
In aantallen	28	36	41	33	44	50	56
In % thuiswonende kinderen	8,6%	10,8%	12,0%	9,6%	13,5%	13,9%	16,3%

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

Gezondheid, welzijn en leefbaarheid

Voor gezondheid, welzijn en leefbaarheid zijn de volgende gegevens beschikbaar.

- WMO gebruik per leeftijdscategorie per buurt
- Aantal cliënten GGZ Rivierduinen
- Aantal casussen Kwadraad
- Aantal meldingen politie

Het WMO gebruik concentreert zich in Meerburg aangezien in deze buurt ook de meeste ouderen wonen. Het gebruik wijkt niet erg van het Leids gemiddelde.

Tabel 20 Gebruik WMO voorzieningen per leeftijdsgroep

	64-	65-74	75-84	85+	Totaal
Meerburg (aantal)	26	19	43	87	175
Meerburg (% leeftijdsgroep)	2%	11%	38%	71%	8%
Roomburg (aantal)	46	15	16	8	85
Roomburg (% leeftijdsgroep)	2%	6%	18%	50%	3%
Leiden (% leeftijdsgroep)	1%	10%	36%	67%	4%

Bron: BOA, Gemeente Leiden.

In het gebied wonen tussen de 50 en 100 personen die gebruik maakt van een traject bij GGZ Rivierduinen, de meesten van hen wonen in de Meerburg.

Tabel 21 Aantal cliënten GGZ Rivierduinen per buurt en lengte verblijf

	Kort verblijf	Lang verblijf	Totaal
Meerburg	28	19	47
Roomburg	16	13	29

Bron: GGZ Rivierduinen

We zien dat ook in relatieve zin het zwaartepunt van psychiatrische problematiek in de Meerburg zit.

Tabel 22 Aantal cliënten GGZ Rivierduinen per 1.000 inwoners

	Per 1.000 inwoners
Meerburg	23
Roomburg	10
Leiden	15

Bron: GGZ Rivierduinen

Als we kijken naar het aantal casussen begeleiding bij het sociaal-maatschappelijk werk (Kwadraad) lijken de buurten meer in evenwicht.

Tabel 23 Aantal afgesloten casussen Kwadraad per problematiek (jan - aug 2013)

	Relationeel	Sociaalmaterieel	Sociaalpsychisch en gezondheidsproblemen	Totaal
Meerburg	9	19	7	35
Roomburg	14	10	3	27
Totaal	23	29	10	62

Bron: Kwadraad

Tot slot kijken we naar het aantal meldingen bij de politie over de afgelopen drie jaar in beide wijken.

Tabel 24 Aantal meldingen bij politie naar type (2011-2013)

	Meerburg	Roomburg	Totaal
Diefstal	272	100	372
Geweldpleging	121	40	161
Vandalisme	64	44	108
Overlast	150	70	220
Burengerucht	21	4	25
Financiële delicten	75	29	104
Overig	192	79	271
Totaal	895	366	1.261

Bron: Politie